

NGO Forum ráðstevnuni úti í Huairou, har kvinnur av ymsum slagi og úr ymsum lögum í kvinnuráðsluni hildu fundir, sögdu frá, syndu fram, lærdu hvørja aðra, tjákabúst, stuttleik, aðu sær, mótmæltu og lutóku í felags tiltökum saman við kvinnum úr øllum heiminum. Húðarnar viðopnar, øll vælkommin, alt á einum vinarligum, heil hugaðum og kortini óformellum plani við nógvum energii og vilja til at broyta og betra seg sjálvar, umstøðurnar og heimin.

Inni í Convention Center í Beijing var alt heilt øðrvísi formelt. Bara luftkølingin har inni virkaði upp á meg sum kold brúsa oman yvir rúsað hovu, fyrri ikki at tala um, at nú vóru tað ikki stuttar buksur og sölblusur, men helst klæðningslikandi niðurdeilar og jakkar, tað ráddi um at vera í. Formelt og tigandi, men kortini nokk so vinarligt. Alla staðni var tilfar at fáa, og ikki bara talur og samráðingarpappír, men alskýns bókur, brochurir og myndir um umstøðurnar hjá kvinnum og gentum í hvørjum einasta ST landi lógu frammi.

FØROYSKA TILFARIÐ

Eisini úr Føroyum, sjálvt um tað bara var evarska litid, nakrar fáar síður um støðuna hjá føroyskum kvinnum í dag í havinum av tí danska og norðurlenska tilfarinum á ráðstevnuni. Orð, men ongi tøl, ongin statestikkur, ongin verulig óvikiandi dokumentation. Tað sindið, vit sjálvar hava savnað í KSF, høvdu vit kortini við til NGO stevnuna og syndu tað fram á plakatum í Norðurlenska Ráminum: um bedrøviligu lonarviðurskifti okkara millum kynini, um minimalu lutøkuna hjá kvinnum í politikki, um arbeiðsbytið og leiðslubýtið millum kynini innan áviss vinnuøkir. Tað, sum so týðuliga visir, at sjálvt um vit ikki vera umskornar óbedrøvaðar og við óhvössum barberbløðum sum smágentur – og tað skuldi verið óneyðugt at takka nokrum fyrri tað – so eru avleiðingarnar av fatanini av kvinnum sum annarrangs borgarar hvørki ókendar ella týðningarleysar her hjá okkum.

GRÆSRÖTURNAR HIJÁ ST
„Akkediteraðið“ ella til-meldaðið NGO'arar vóru eisini við inni í Beijing, also sær, sum høvdu tryggjað sær atgongumøguleikar til tað serliga NGO-Forum satelitsætidi, sum tað kallast. Og har fór ein stórur og ógvuliga týðningarmikil partur av ráðstevnuni fram, væl lagdur til rættis eisini frá ST'sa síðu, tí har eru reglurnar blivnar tær, at græsrøtur og áhugafeløg skulu vera hoyrd, áðrenn stórar avgerðir verja tiknir. Tað er nevniliga, ella rættari sagt, tað væntast at vera í NGO melderinum, at tey djavastu sjónarmiðini og tey, sum hava framtíðini í

sær, vera klakt og borin fram.
Í NGO satelitsætinum var eisini plenumsalur og hólur, sum tryggjaðu øllum felagsskapunum arbeiðsfrið og fundahólur til tják hvønn dag í „caucus“ bólkunum, sum so kundu velja umboðsfólk at fara beinleiðis til „stongd“ samráðingahólini hjá arbeiðsbólkunum ST's við sínum sjónarmiðum, ein rætt vit onnur í delegatiónunum ikki høvdu uttan viðari.

KVINNURÓRSLAN OG ANTIFEMINISMA

Úti á Forum var ikki so lætt hjá mær at siggja veruligar mótsagnir millum fólk í kvinnuráðsluni, kanska tí at allar í tí globala perspektivinum bráðliga vera so líkar. Tú fírt eisini til tað, sum hevði tin áhuga, tú fekt lagt aftrat, viðkað sjónar-ringin, men tú upplivdi ikki rættiliga tað óvæntaða nýggja, meira tað sum fylgir við, tá bæði tú, rórslan og veruleikin uttan um hana broystast við tíðini. Ein í botn og grund jarðbundin og ektað rórsla í tann mun, hon alla tíðina tekur støði í gerandisdegnum hjá kvinnum, har tær enn eru. Tí soleiðis upplivdi eg kvinnuráðsluna í Huairou, fyrri meg næstan líka so sterk og frigerandi sum í Nairobi á sinni, fløkta og einfalda, stórsigna og eggandi við sínum fjølbroytta evni og lag.

Men í Beijing kom eg fyrri fyrstu ferð óforvarandi á

aðu eftir teimum skeivu tingunum, og eg helt, at kanska var eg so groggið av øllum, eg hevði upplivað, at nú skilti eg ikki longur enski ella tað, sum næstan var enski. Men hetta helt fram, og eg fór at hyggja nærri at hesum konum, um nakað mundi vera galið við teimum. Og tí knappliga meðan eg soleiðis hyggi og undrist, varnaðust tær, sum sótu næst, at eg klappaði ikki, og eisini tær fóru at hyggja kannandi at mær og minum bringumerkjum. Og so gudsóð!

„Danish delegation“, hoyri eg eina teka og fleiri hyggja. Var eg nú spedolsk av at bera „danish delegation“ – eg, sum við stungu í hjartanum og við eitt sindur ringum tannabiti setti skiltið í blusuna hvønn morgun? Hvar var eg komin, millum gribbar ella hvat? Skuldi eg taka delegatiónsspjaldrið av mær, ella hvat var best at gera? Evnið snúði seg um „sexual rights“ og „hóttu familjuna“ so mikið var gingið upp fyrri mær. At familjulív var óforeinligt við kvinnufrigeri, tað hevði eg ongantíð hildið, men eg skal lova fyrri, at tað hildu tær!

Ná, so skuldi tað í hvussu er vera harvið. Spjaldrið fór ongan veg, men eg var næstan bangin av teskin-um uttan um meg og av hesum skeivu lógværestunum. Hugsaði bæði um líkt og ólíkt, Hitler Týskland t.d. og hvussu tað mundi

Seinasta summar lutóku fleiri føroyskar kvinnur í alternativu kvinnuráðstevnuni í Kina. Bergtóra Hanusardóttir og Helena Dam á Neystabø umboðaðu Føroyar á ST-kvinnuráðstevnuni, sum um sama mundið var í Kina

allari verðini.

Tær flestu vóru amerikansk, men eisini afrikansk, latinamerikansk og asiatisksk kvinnur høvdu orðið. Væltalandi, væltubúar. Sat still sum ein mús og biðaði eftir úrslitunum, sum kortini ikki bleiv so galið. Tí har vóru eisini aðrar ikki minni djavast kvinnur, sum væl og virðiliga dugdu at svara hinum aftur og seta tær skák mót, tað orðið var fritt aftan á innleggini.

Eina løtu var ein ógiligur

rættin. So væl sum tað nú bar til, tí tað tók tíð at finna út av, hvussu alt virkaði, og hvar tað ymiska gekk fyrri seg. Holy See tók seg kortini eitt sindur aftur móti endanum, tí knappliga vóru sterkar røddir frammi, t.d. úr India, um at hoyra Vatikanid úr ST, tí tað er ikki eitt land sum so, men harafturimóti umboðar tað eina religiún millum allar aðrar í heiminum. Og hinar eru ikki umboðaðar soleiðis.

MUNAGÓÐ ÚRSLIT

Tá avtornaði var kortini ikki so galið vorið, og eg skal nevna nokur fá dømi um úrslit.

Hóast mannarættindini líka síðani 1948 eisini skuldu verið galdandi fyrri kvinnur, so kom tað nú-stani niður á pappír, og tað visir eitt sindur um, hvussu trekt nógv long eru at virða rættindi hjá kvinnum. Men nú er so samtykt, at øll serstök kvinnurættindi eru mannarættindi og skulu virðast sum mannarættindi. (!)

Eitt nú verður neyðtøka í kriggstíð eftir hetta roknað sum krígssbrotssverk javnt við aðrar ræðuleikar, og sexuel forfyljing gevur rætt til politiskt friðskjól í øðrum londum.

Tann nógv umrødda grein 97 um heilsu gevur kvinnum rætt til treytaleys at ráða yvir sínum egna kroppi og sexualiteti, til at siga nei og so onki meiri roks.

Fosturtøka skal avkriminaliserast, eisini í londum, har forboð er í móti fosturtøku.

Foreldur hava ikki longur háls og hondsrætt yvir børnum sínum, men fingi eina formulering um skyldur aftrat rættindunum, sum hereftir skulu hava støði í tørv barnanna. Og øll børn skulu hava seksualupplýsing, ikki minst um aids.

Tað er staðfest, at búskaparlig og sosial menning krevur, at kvinnur lut-taka fult og heilt á jøvnum fæti við menn, eisini tá tað

snýr seg um politiskar og búskaparligar avgerðir.

Menn skulu fáa møguleika til fulla ábyrgd og aktiva lutóku í familjumálum. Og allir formar fyrri familjulívi skulu viðurkennast og hava sama rætt.

Gentur og kvinnur skulu hava sama rætt til skúla og útbúgving, undirvisingartilfar til vera fordómsfritt og hava kynsaspektið við. Tað sama skal gálða fyrri fjølmíðlarnar.

„Mainstreaming“, orðið, sum gekk aftur og aftur, merkir, at kynsaspektið, javnstøðutankin, skal ganga aftur í øllum forðum politikki og í øllum lóggevandandi arbeiði, soleiðis at skilja, at metingar av, hvussu hesar avgerðir fara at avirka kvinnur og menn, skulu gerast, áðrenn tær verða settar í verk.

GENTUBØRN OG DEKLARATIÓNIN

Tveir nýggir partar komu aftrat hesaferð. Annar var um støðuna hjá gentubørnum fyrri seg, hin ein samandrættur av tí týðningarmesta í virkisætlanini, tann sonevnda „Beijing deklaratiónin“, sum í styttum skapi – og lættari at týða til øll mál, eisini feroyiskt – greiðir frá innihaldinum í „Plan of Action“.

Nógv neyðugt var staðfest um gentubørn, hvussu tey skulu kunna verja móti kynsbundnari fosturtøku, hvussu tey skulu fáa nokk av mati, skúlagongd og rætti til spæl í barnaár-unum. Og um ta stóru gentuna, hvussu t.d. barnahjúnarlog og barnaprostitutiónin skal kunna stæðast, hvussu tær skulu kunna fáa útbúgving og harvið stórra møguleika at klára seg og hjálpa til við at skaffa bæði sær sjálvum og øðrum tey rættindi, sum hervið eru fest á blað, klár

fund hjá antifeminismum, tí soleiðis haldi eg tað ber til at kalla tær uttan at baktala nakra. Og tað var nakað heilt annað.

Eg kom inn og setti meg niður aftaná, at fundurin var byrjaður. Har var alt slag av kvinnum, sum líktust teimum, eg hevði sæð tá í skjótt 14 dagar, men annars vísti alt seg at vera øvugt og legið. Tær klapp-

hava kenst at hugsa øðrvísi tá í tíðini, ella hvi ikki hugsa um Bosnia beint nú? Skuldi veruliga so lítið til at skapa slikan stemning? Eg var stutt sagt illa við. Ein fyrri og onnur eftir legði fram síni hetsandi sjónarmið móti frælsishugaðum, serliga norðurlenskum kvinnum, sum við sínum lótum vóru væl á veg til at forkoma bæði familjuni og

gangur, men so brutu hinar bara mikrofonirnar av. Tær áttu fundin og sótu við kontaktirnar.

Henda uppliving gjørdi ógvuliga stórt inntrykk á meg. Og aftaná tað royndi eg at fylgja við í tí, sum Holy See og fundamentalistisku arabaralondini gjørdi í arbeiðsbólkunum um heilsu og sexuell rættindi, um smágentur og um foreldra-